

ادیان الهی برای خدمت به بشریت فرستاده شده اند/ برخی متولیان دین انسان را در خدمت دین گرفته اند

یک عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با بیان اینکه خداوند ادیان الهی را به منظور خدمت به انسان فرستاده است...

در گفتگو با مهر مطرح شد:

ادیان الهی برای خدمت به بشریت فرستاده شده اند/ برخی متولیان دین انسان را در خدمت دین گرفته اند

یک عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با بیان اینکه خداوند ادیان الهی را به منظور خدمت به انسان فرستاده است، گفت: یکی از دلایل اختلاف و تعدد ادیان این است که متولیان دین بدون اعتنا به مرزهای فرهنگی، جغرافیایی، نژادی، قومی و ... باید دردهای بشر را التیام می کردند، اما آن را فراموش کرده و به جای اینکه دین را در خدمت انسان بگیرد انسان را در خدمت ادیان مختلف گرفته اند. دکتر سید جواد میری، دکترای جامعه شناسی و فلسفه علم و فارغ التحصیل از دانشگاه های سوئد و انگلستان درباره دلایل تعدد ادیان، به خبرنگار مهر گفت: نظر اسلام در خصوص دین مبنی بر این است که خداوند دین و وحی را به پیامبران ابلاغ و در مقاطع مختلف به واسطه انبیاء مختلف آنها را در اختیار بشر قرار داده است. به عنوان مثال یک دین را به حضرت موسی (ع) نسبت داده و یکی را به حضرت عیسی (ع) و دیگری را به پیامبر اسلام (ص) نسبت داد، اما در حوزه مطالعات ادیان به مقوله دین این طور نگاه نمی کنند. برخی به دین از نگاه جامعه شناسی نگاه می کنند و معتقدند همان طور که تفاوت زبان، نژاد و تفاوت های تاریخی و جغرافیایی وجود دارد تفاوت های دینی هم بر اساس مقتضیات و شرایط اجتماع ایجاد می شود.

وی افزود: کارل مارکس معتقد است که دین یک آگاهی کاذب است و این نشان می دهد که گزاره های دینی یک گزاره های حقیقی نیستند. ولی فیلسوفی دیگر معتقد است که صحبت درباره اینکه دین کذب است یا حقیقت است؟ و وارد این مقوله فلسفی شدن که آیا این قسمت دین درست است یا نه؟ اصلاً اشتباه است. رویکرد صحیح این است که دین را به عنوان جنبه ای از زندگی اجتماعی بدانیم. زیگموند فروید کتابی با عنوان «آینده یک ایده واهی» را به تحریر درآورد، عنوان کتاب این را به خواننده انتقال می دهد که دین یک وهم است. نگاه فروید به دین این است که دین و دین مداری یک نوع پریشانی است. می خواهیم به این نتیجه برسیم که وقتی می خواهیم در مورد دین صحبت کنیم باید بدانیم از کدام جنبه به آن می پردازیم.

این دکترای فلسفه علم درباره نگاه به دین از جنبه و منظر کلام و فلسفه گفت: در بیشتر مطالعاتی که در قرن بیستم و بیست و یکم در حوزه علوم انسانی و علوم اجتماعی نسبت به دین انجام شده یک نگاه کلامی به دین ندارند. چراکه هر یک از کلامیون دین خود را بر حق می دانند و علی القاعده از حریم دین خود در مقابل دین دیگر دفاع می کند، اما از منظر فلسفی این طور نگاه می کنند که هر دینی یک زبان است و اگر معنایی که در آن سنت دینی وجود دارد معطوف به حقیقتی باشد برای آن حقیقت، زبان های مختلفی وجود دارد تا بتواند پیام را به مخاطب یا همان انسان برساند. به عنوان مثال در مورد عالم واقع که در بیرون از ذهن ما وجود دارد با اینکه این عالم یکی است اما تفاسیر مختلفی در مورد آن وجود دارد. دین هم به گونه ای ناظر بر این است که آن حقیقت واقع را می توان به گونه های مختلفی بیان کرد یا می توان از واقعیت بیرونی قرائت های مختلفی داشت.

عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی تصریح کرد: در اینجا لازم است به دیدگاه امام موسی صدر بپردازیم در باب تعدد ادیان. ایشان کتابی با عنوان «ادیان در خدمت انسان» را به تحریر درآورد که البته مجموعه مقالات ایشان است. در اولین مقاله این کتاب امام موسی صدر به این موضوع می پردازد که عالم و انسان فقط یکی هستند یعنی ما انواع انسان یا انواع مختلف عالم نداریم. واقعیت، عالم و انسان هر سه این ها یکی هستند ولی چرا تفسیرهای متفاوتی از آن ها وجود دارد؟ و چرا تعدد ادیان وجود دارد؟

وی افزود: نظریه ادیان امام موسی صدر از جمله نظریاتی است که متفکری ارائه داده اما زیاد به این نظریه بال و پر نداده و زیاد به آن نپرداختند. ایشان معتقد است علت اختلاف و تعدد ادیان این است که متولیان دین بدون اعتنا به مرزهای فرهنگی، جغرافیایی، نژادی، قومی و ... باید دردهای بشر را التیام می دادند، اما آن را فراموش کرده و به جای اینکه دین را در خدمت انسان بگیرد انسان را در خدمت ادیان مختلف گرفته اند. متأسفانه با تکیه بر این نظریه به دین نگاه نکردند یا در حوزه جامعه شناسی دین، با نگاه امام موسی صدر به این موضوع نگاه نکردند. البته ناگفته نماند امام موسی صدر تنها متفکری نیستند که بی غفلی ساحت اندیشه متوجه ایشان شده است. در حوزه دین شاید بیش از 25 متفکر کلیدی در جهان معاصر اسلام داریم که با تکیه بر سنت حکمی، فکری، فلسفی و عرفانی صاحب دستگاه فکری هستند، از جمله امام موسی صدر، علامه جعفری، استاد مطهری، اقبال لاهوری، شهید صدر، سید

حسین نقیب العطاس و ... ولی خب به نظریات این افراد نپرداختند.

میری خاطرنشان کرد: خداوند ادیان الهی را به منظور خدمت به انسان فرستاده است اما متأسفانه متولیان دین، انسان را به خدمت ادیان گرفته اند. این در شرایطی است که آن دین هم به معنای حقیقی خود وجود ندارد و می توان گفت به صورت تحریف شده است. همان طور که اشاره کردم متولیان ادیان مختلف به جای اینکه التیام دردهای بشر و خدمت به انسان را سرلوحه کارهای خود قرار دهند، آن را فراموش و از خدمت به بشر دوری کرده و به خود و دغدغه های خود پرداخته اند. به عنوان مثال کلیسای کاتولیک به جای اینکه پیام مسیحیت را به مردم بدهد و سعی کند التیامی برای دردهای بشر باشد امپراطوری به نام کلیسای کاتولیک تشکیل داده و سعی دارد انسان ها را در خدمت این سازمان قرار دهد. انجام چنین افعالی یکی از دلایل بروز اختلاف و تعدد در ادیان مختلف به شمار می رود.